

по-четверте, у нормах, які регулюють процедуру проведення адміністративного арешту зробити посилання, на ті, що доповнюють і уточнюють вказану процедуру, тобто зробити норми банкетними.

Науковий керівник: Мех Ю.В.

Фролова Олена Григорівна

професор кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ І ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ

Подальший розвиток України як суверенної та правової держави потребує зміцнення законності і правопорядку в державі та вдосконалення організаційно-правового регулювання діяльності всіх суб'єктів у сфері внутрішніх справ держави щодо ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів суспільства і держави, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, дієвої попереджувально-профілактичної боротьби з адміністративними правопорушеннями, оперативного розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, забезпечення громадської безпеки, громадського порядку і безпеки дорожнього руху тощо. Для всього цього необхідно формування відповідної сучасної науково-обгрунтованої державної політики у сфері внутрішніх справ України, втілення її у законотворенні та розробка і реалізація на практиці високо результативного механізму роботи відповідних законів та інших нормативно-правових актів у цій сфері діяльності.

Міністерство внутрішніх справ (МВС) України сьогодні, як і колись, є і залишається головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та реалізації державної

політики у сфері внутрішніх справ та її реалізації на практиці. Особливістю управління в органах внутрішніх справ (ОВС) на сучасному етапі розвитку суспільства є не тільки зростання ролі управління, але й необхідність працювати в сфері управління по-новому, добиваючись розв'язання більш складних управлінських завдань не за рахунок нарощення постійних матеріальних вкладень і розширення управлінського персоналу, а шляхом інтенсифікації діяльності існуючих й розробки новітніх систем управління в ОВС та підвищення ефективності управлінської праці. Все це викликало необхідність підготовки нового покоління юристів - фахівців в галузі управління, зокрема управління в ОВС, які б змогли здійснювати ефективне управління в органах внутрішніх справ на базі сучасних досягнень науки і практики.

Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ є найбільш поширеною і такою, в якій задіяна в тій чи іншій мірі абсолютна більшість працівників ОВС. Організаційно-правові основи різних видів адміністративної діяльності ОВС достатньо розроблені, але продовжують вдосконалюватися разом і водночас з сучасним реформуванням органів внутрішніх справ та їх діяльності. Цей вид діяльності ОВС завжди був і сьогодні залишається одним із найбільш важливих, складних, динамічних і неоднорідних. В адміністративній діяльності ОВС в залежності від вибору критеріїв класифікації можна вирізнити різні підвиди. Найбільш відомими і значущими є дві класифікації: за напрямками впливу та за змістом цієї діяльності.

Перша класифікація адміністративної діяльності ОВС за напрямками впливу цієї діяльності. За цією класифікацією вирізняють два основних підвиди адміністративної діяльності ОВС, а саме: зовнішню і внутрішню. Перший підвид – зовнішня (по відношенню до самої системи МВС) адміністративна діяльність ОВС. Ця діяльність спрямована, насамперед, на виявлення, попередження і припинення правопорушень, і тому по праву завжди є головною частиною адміністративної діяльності ОВС і основним її підвидом. З цією метою, наприклад, здійснюється організація служби нарядів міліції та передбачених законом громадських формувань з охорони

громадського порядку і забезпечення громадської безпеки, а також організація функціонування практично усієї складної різноманітної і багаторівневої структури органів внутрішніх справ та їх підрозділів в системі МВС України, у тому числі: дозвільної, міграційної та паспортно-реєстраційної систем, спеціальних установ тощо. Характерно, що в усіх цих випадках ОВС та їх рядовий і начальницький склад вступає у відносини з посадовими особами інших установ і організацій, а також з пересічними громадянами. Другий різновид – допоміжна внутрішня (по відношенню до самої системи МВС) адміністративна діяльність, що здійснюється у середині самої системи МВС і самого апарату ОВС, і націлена на підвищення рівня дисципліни, законності, професійності й організованості в роботі всього особового складу (персоналу) МВС і всіх видів ОВС та їх структурних підрозділів в системі МВС по виконанню покладених на них завдань, повноважень і функцій.

Друга відома класифікація адміністративної діяльності ОВС – за змістом цієї діяльності. За цим критерієм можна виділити теж два, але вже інших підвиди адміністративної діяльності, а саме: неюрисдикційну і юрисдикційну адміністративну діяльність ОВС. Перший підвид – неюрисдикційна або управлінська адміністративна діяльність ОВС, яка за обсягами повноважень і сферою впливу є достатньо широкою й в значній мірі представлена наданням адміністративних послуг, на сьогодні отримала друге життя і нові темпи розвитку у зв'язку з подальшим реформуванням системи ОВС та їх діяльності. Другий різновид – традиційна юрисдикційна адміністративна діяльність ОВС, яка пов'язана, по-перше, з реалізацією наданих органам внутрішніх справ та їх посадовим особам законами та іншими нормативно-правовими актами спеціальних повноважень по правовій оцінці конкретних подій і фактів, у тому числі й при розв'язанні спорів, розгляді скарг громадян тощо; по-друге, з вирішенням питань у передбачених законом випадках про притягнення винних осіб до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності, здійсненням проваджень у справах про відповідні правопорушення, застосуванням

заходів адміністративного примусу для їх забезпечення і реалізацією визначених законом санкцій.

Разом з тим, існують й інші як державні, так і недержавні органи, установи та організації, діяльність яких повністю чи частково пов'язана зі сферою внутрішніх справ. Зокрема, останнім часом все більшого розвитку набуває приватний сектор безпеки, діяльність якого, на жаль, ще достатньо не вивчена, не розроблена, правовим чином не забезпечена і не врегульована. Складність комплексу проблем дієвого контролю за здійсненням цієї діяльності та проблем взаємодії, зокрема, адміністративної діяльності органів внутрішніх справ (ОВС) з діяльністю приватного сектору безпеки очевидна. Проблеми численні і багатопланові. Маємо складне переплетіння правових, як суто теоретичних, так і практичних проблем у сфері внутрішніх справ і професійного забезпечення безпеки та захисту прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів підприємств, установ та організацій, суспільства і держави у цілому, а також економічних і соціальних проблем, відповідних інформаційних, технічних, технологічних та людських чинників й відсутність законодавчого врегулювання відповідних питань, явищ і процесів та необхідного перспективного законотворення, яке б і забезпечило законодавчо високо результативну взаємодію адміністративної діяльності органів внутрішніх справ і приватного сектору безпеки й надійне та безпечне майбутнє держави і кожного її громадянина, і цілком відповідало б викликам XXI століття та національним інтересам України й її міжнародним домовленостям.

Інтенсивний розвиток техніки і новітніх технологій в усьому світі і в нашій країні привів до того, що сучасний світ не став більш безпечним, а навпаки став ще більш вразливим до різноманітних нових адміністративних і кримінальних правопорушень. А на додаток до них залишилися й отримали подальший розвиток і традиційні правопорушення та їх стан нерідко став ще більш тяжким. Наведемо тільки декілька прикладів: приспани, але ще повністю не ліквідовані міжжетнічні, міжрелігійні та інші конфлікти, проблеми біженців та неврегульованих питань державних кордонів, які потенційно можуть

призвести до серйозних кризових ситуацій, а також міжнародний тероризм, транскордонна організована злочинність, кіберзлочинність, наркотрафік, незаконна торгівля зброєю, відмивання грошей, піратство, проблеми енергетичної безпеки, нелегальна міграція, торгівля людьми, страхітливі за своїми масштабами і наслідками природні та техногенні катастрофи, епідемії важких інфекційних захворювань і таке інше.

Безумовно, що абсолютну більшість цих та інших проблем здатна витримати і розв'язати тільки система спеціальних державних органів і спецслужб, насамперед, органів внутрішніх справ у взаємодії з іншими державними правоохоронними органами України, які мають бути комплексно і різнобічно професійно підготовлені та озброєні для швидкого та ефективного реагування на будь-які тяжкі і складні правопорушення чи надзвичайні ситуації природного, техногенного та будь-якого іншого походження. Разом з тим, є багато питань, пов'язаних із проблемами повсякденного розкриття, попередження і недопущення окремих видів так званих «звичайних» правопорушень або правопорушень загального характеру, збором відповідної інформації, наданням окремих адміністративних послуг населенню тощо, корисну і посильну участь в яких здатний здійснити і приватний сектор безпеки у випадках і порядку, встановленими спеціальним законом, а краще – спеціальними законами (враховуючи різні види ОВС та різні напрями їх адміністративної та іншої діяльності), частково розвантаживши органи внутрішніх справ та їх підрозділи і служби, занадто навантажені необхідністю нерідко одночасного вирішення багатьох видів завдань, обов'язків та функцій, різних та різнопланових за характером, масштабом, змістом, оперативністю реагування, актуальністю та за багатьма іншими чинниками.

Серед питань, які можуть ефективно вирішуватися у взаємодії приватного сектора безпеки з органами внутрішніх справ, можна, наприклад, виділити окремі питання надання платних послуг населенню з розшуку зниклих осіб; фізичної охорони громадян, охорони їх житла та інших об'єктів; проектування, монтажу, ремонту, експлуатаційного обслуговування технічних систем та засобів

відеоспостереження, охоронно-пожежної сигналізації, систем пожежогасіння, контролю доступу; реалізації технічних засобів охоронного призначення; надання необхідної інформації і консультацій вітчизняним та іноземним юридичним та фізичним особам з питань збереження власності; технологічного та профілактичного забезпечення функціонування технічних засобів і систем охорони, підтримки їх безперервного функціонування відповідно до цільового призначення; консультацій з питань вибору систем безпеки; монтажу і сервісного обслуговування технічних засобів безпеки та пожежної сигналізації і таке інше.

Однак, ми й досі не маємо всіх необхідних і достатніх законів та інших нормативно-правових актів, які б визначали правовий статус різних видів органів приватного сектору безпеки і надавали б спеціальні положення про ці органи, які б формулювали цілі, основні завдання та порядок їх функціонування і чітко визначали та розподіляли функції і повноваження між ними, органами внутрішніх справ та іншими правоохоронними органами. На практиці ж нерідко органи приватного сектору безпеки за відсутністю необхідної організаційно-правової бази намагаються дублювати окремі напрями роботи ОВС (найчастіше – адміністративної діяльності міліції), не маючи на то ані відповідної і необхідної бази, ані необхідних дозволів, ані потрібних і професійно підготовлених кадрів з достатнім рівнем знань і практичних навиків роботи чи певним досвідом відповідної професійної підготовки і діяльності, орієнтуючись на звичайних пересічних і професійно не підготовлених громадян або намагаючись підвищеною заробітною платою, іншими пільгами та всіма законними і незаконними способами переманити до себе працівників міліції, ветеранів ОВС або осіб, звільнених зі служби в органах внутрішніх справ чи інших правоохоронних органах з, на жаль, не завжди поважних і позитивних, передбачених законами та іншими нормативно-правовими актами причин.

Все це призводить на практиці до того, що на сьогоднішній день ситуація в різних напрямках і сферах діяльності приватного сектору безпеки часто залишається складною і непередбаченою, що

має викликати наше занепокоєння, а головне – спонукати до невідкладних практичних дій. Безконтрольність і відсутність належного правового регулювання діяльності приватного сектору безпеки в Україні, непрофесійність і нерідко безвідповідальність та безкарність діянь його працівників призводить на практиці інколи й до прямого свавілля і навіть до вчинення самими працівниками приватного сектору безпеки правопорушень, у тому числі і кримінального характеру. Тому підтвердженням є й періодичні публічні скандали та численні публікації та оголошення відповідних негативних прикладів в засобах масової інформації з практики роботи, наприклад, деяких приватних охоронних фірм чи приватних служб безпеки в супермаркетах, торгівельних комплексах із вільним доступом до прилавків і самообслуговуванням покупців, і таке інше. Коли при вчиненні нетяжких кримінальних та інших правопорушень і затриманні навіть не явних злочинців чи інших правопорушників, а тільки підозрюваних у їх вчиненні чи вчиненні, наприклад, лише дрібної крадіжки чи іншого адміністративного правопорушення, працівниками приватного сектору безпеки допускалися випадки нанесення таким особам тілесних ушкоджень, у тому числі й тяжких, або навіть вбивства їх, при чому вкрай небезпечним для інших оточуючих людей способом (наприклад, пострілом у натовп тощо). Не кращі справи і з наданням окремими структурами приватного сектору безпеки сьогодні й деяких платних адміністративних послуг населенню, які надаються інколи або незаконно, або неграмотно і непрофесійно, або навіть межують із шахрайством. Підсумовуючи, можна констатувати, що на сьогодні органи приватного сектору безпеки України лише умовно готові до виконання своїх основних завдань, а держава на сьогодні поки що не спроможна повною мірою забезпечити правове регулювання їх діяльності та ефективний правовий та інший контроль за діяльністю приватного сектору безпеки з метою забезпечення законності і високої практичної результативності його функціонування.

Указом Президента України від 6 квітня 2012 року №252/2012 (із наступними змінами, внесеними згідно з Указом Президента

України [№ 92/2013 від 26.02.2013](#)) з метою усунення дублювання повноважень правоохоронних органів, оптимізації їх структури і чисельності, чіткого визначення та розмежування компетенції цих органів, підготовки узгоджених пропозицій щодо їх подальшого комплексного реформування, підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення прав і свобод людини створено Комітет з питань реформування правоохоронних органів і затверджено відповідне Положення. Згідно з пунктом 3 Положення про Комітет з питань реформування правоохоронних органів його основними завданнями є: по-перше, аналіз стану протидії та боротьби зі злочинністю, системи організації, координації та результатів діяльності правоохоронних органів, рівня кваліфікації, стану підготовки і відповідності керівників правоохоронних органів, визначення їх готовності протидіяти викликам і загрозам національній безпеці України; по-друге, вивчення і аналіз структури та досвіду діяльності правоохоронних органів іноземних держав; по-третє, підготовка з урахуванням загальновизнаних міжнародних норм і стандартів пропозицій щодо вдосконалення та оптимізації системи правоохоронних органів України, структури і чисельності, організації діяльності таких органів, усунення дублювання повноважень, чіткого визначення та розмежування їх компетенції; по-четверте, організація підготовки та розгляд проектів законів, програм, заходів з удосконалення організації та діяльності правоохоронних органів, з питань координації їх роботи щодо посилення боротьби зі злочинністю, корупцією, захисту прав і свобод громадян, своєчасного виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам безпеці України [1, с.40]. За всю історію існування України такий комітет вперше очолив глава держави. Тому сподіваємося, що цей комітет як державний інститут дійсно стане дієвим важелем розв'язання усіх проблем, які роками нагромаджувалися нерозв'язаними у правоохоронній сфері та сфері внутрішніх справ держави, у тому числі й проблем розмежування функцій і взаємодії органів внутрішніх справ та приватного сектору безпеки в Україні.

Одним з перших кроків на цьому шляху стало, наприклад, затвердження Урядом України 25 березня 2013 року Державної цільової програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху (якою раніше традиційно займався лише Департамент Державної автомобільної інспекції (ДАІ) МВС України та частково Державне агентство автомобільних доріг України). Програма передбачає ряд заходів на період до 2016 року в рамках виконання Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Метою прийняття Програми є забезпечення можливості реалізації державою протягом 2013–2016 років широкого кола заходів, спрямованих на протидію дорожньо-транспортній аварійності і зміцнення базових засад системи безпеки дорожнього руху в Україні. Відповідну постанову Кабінет Міністрів України прийняв на засіданні Уряду, що відбулося 25 березня [2]. Реалізація Програми надасть можливість підвищити рівень безпеки дорожнього руху, зменшити кількість дорожньо-транспортних пригод та знизити рівень тяжкості їх наслідків, а також мінімізувати людські втрати та фінансові збитки внаслідок ДТП. Крім того, прийняття Програми дозволить підвищити ефективність державної політики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, поліпшити стан вулично-дорожньої мережі за параметрами безпечності, а також підвищити рівень дотримання Правил дорожнього руху його учасниками.

Сподіваємося, що активізація законотворчої діяльності Верховної Ради України у сфері внутрішніх справ і, зокрема, діяльності приватного сектора безпеки, а також розпочате Президентом України поетапне здійснення заходів оптимізації всієї системи органів виконавчої влади та їх діяльності, у тому числі й органів внутрішніх справ, і створення Комітету з питань реформування правоохоронних органів на чолі з главою держави, безумовно, принесе бажані результати та забезпечить нарешті розв'язання існуючих проблем в цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Про Комітет з питань реформування правоохоронних органів: Указ Президента України від 6 квітня 2012 року №252/2012 // [Офіційний вісник України](#). – 2012 р. – № 28. – ст. 1046. – с.38-45 (з наступними змінами та доповненнями).

2. Урядовий портал: веб-сайт <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Химич Тарас Романович

студент Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Оптимальні правові засоби забезпечення прав людини, їх вироблення та ефективне використання є життєво необхідною умовою розвитку громадянського суспільства і правової держави. Теоретичний і науково-практичний зміст поняття “правові засоби забезпечення прав людини” обумовлений виділенням особливого виду правових реалій, які розглядають правові явища крізь призму їх функціонального призначення.

У ст. 3 Конституції України зазначено «людина, її життя, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Проте навіть проголошення людини найвищою соціальною цінністю та закріплення у Конституції її основних прав та свобод можуть не мати ніякого значення без реальних гарантій здійснення цих прав.

Створення належних умов для реалізації прав і свобод людини і громадянина можливе лише в умовах демократичної правової держави, в умовах забезпечення кожному дотримання його прав і законних інтересів. Важливу роль в цьому процесі відіграють органи державної влади, на які законодавством покладається обов'язок забезпечувати законність, верховенство права та захист прав людини [1].